

Rijswijk

1e HALFJAARRAPPORTAGE 2018

- VOORJAARSNOTA 2018
- KADERNOTA 2019

VOORJAARSNOTA 2018	6
PROGRAMMA ALGEMEEN BESTUUR EN ORGANISATIE	7
PROGRAMMA OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID	8
PROGRAMMA ECONOMIE EN WERKEN	11
PROGRAMMA ONDERWIJS	12
PROGRAMMA SPORT, CULTUUR EN RECREATIE	14
PROGRAMMA SOCIAAL DOMEIN	16
PROGRAMMA WONEN EN LEVEN	19
ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN	23
PARAGRAAF WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING	25
PARAGRAAF BEDRIJFSVOERING	27
ONTWIKKELING INVESTERINGSKREDIETEN 2018	29
RESERVES, VOORZIENINGEN EN VOORHEEN VOORZIENINGEN	32
KADERNOTA 2019	33
FINANCIËLE OVERZICHT	36

INLEIDING

Het college van de gemeente Rijswijk biedt u deze eerste halfjaarrapportage 2018 aan. Deze rapportage bestaat uit:

- de voorjaarsnota 2018;
- de kadernota 2019.

De voorjaarsnota is bedoeld als een informatie- en beslisdocument van het college aan de raad, met inhoudelijke informatie over:

- de structurele doorwerking voor 2018 van de jaarrekening 2017;
- beleidsmatige en financiële ontwikkelingen van het lopende jaar 2018;
- andere relevante informatie voor 2018 met eventueel een doorkijk naar latere jaren.

Voorjaarsnota

De opbouw van de voorjaarsnota is als volgt:

- programma's;
- algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien;
- paragrafen.

Financiële consequenties voorjaarsnota

De financiële consequenties van de voorjaarsnota zijn opgenomen in de bijlage. Ze zijn als volgt opgebouwd (V=voordeel, N=nadeel):

<i>Beginstand vóór de voorjaarsnota</i> (begroting 2018 na begrotingswijzigingen)	V	154.040		
			V	154.040
<i>Voorjaarsnota 2018:</i>				
Programmatotaal ontwikkelingen	N	64.330		
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	V	847.600		
Bedrijfsvoering	N	238.900		
Doorwerking jaarrekening 2017	N	109.000		
Mutaties reserves*		*		
			V	435.370
<i>Totaal inclusief de voorjaarsnota</i>			V	589.410

- * Per saldo wordt een bedrag van € 110.150 in de reserves gestort. Omwille van de leesbaarheid zijn de mutaties in de reserves in de programma's en paragrafen verwerkt. In de begrotingswijziging zijn deze conform BBV opgenomen onder de functie 6980 mutaties in reserves.

Voor een verdere specificatie wordt verwezen naar de bijlage Financiële overzicht bij eerste halfjaarrapportage 2018.

Kadernota 2019

In de kadernota wordt de meerjarenbegroting geactualiseerd: de invloed van de loon- en prijsontwikkeling, ontwikkelingen in de inkomsten en onontkoombare knelpunten worden in kaart gebracht. De kadernota bepaalt het beginsaldo van de begroting 2019 en geeft de ruimte weer waarbinnen de uitvoering van het collegeprogramma moet plaatsvinden. Het reeds ingezette beleid blijft bestendig, maar er wordt nu geen nieuw beleid gevoerd. Zo wordt (beleids-)ruimte gelaten aan het nieuwe college.

Vanuit de evaluatie van het begrotingsproces is vorig jaar de opzet van de behandeling van de kadernota gewijzigd ten opzichte van voorgaande jaren. Net als vorig jaar worden de raadsfracties uitgenodigd hun inbreng voor de begroting mee te geven.

De resultaten van het kaderdebat worden meegenomen bij het opstellen van de van de meerjarenbegroting 2019-2022.

Structurele gevolgen na voorjaarsnota en kadernota

De voorjaarsnota en de kadernota hebben consequenties voor de meerjarenbegroting 2019-2022. Deze zal na de wijzigingen resulteren in de volgende bedragen (V=voordeel, N=nadeel):

Jaar 2019	V	242.300
Jaar 2020	V	2.026.880
Jaar 2021	V	3.654.230
Jaar 2022	V	3.913.930

Hoofdpijnenakkoord "Rijswijk maken we Samen!"

Op 26 april 2018 heeft de coalitie van GroenLinks, VVD, D66 en Wij het hoofdpijnenakkoord "Rijswijk maken we samen!" gesloten. Dit akkoord zal in de komende periode uitgewerkt worden in een collegewerkprogramma. Het uitgangspunt is om dit samen te doen, zoals de titel van het akkoord al verwoord. In lijn met de participatiegedachte van ons college, waarin een raad vooraf duidelijke kaders meegeeft (hoofdpijnenakkoord én raadsconsultatie daarop) en vervolgens aan "de stad" laat (maatschappelijke consultatie collegewerkprogramma) zal een definitief collegewerkprogramma worden opgesteld.

De voorliggende kadernota is dan ook beleidsarm. In de 2e halfjaarrapportage en de begroting 2019 zal hier nader op worden ingegaan. Wel is ervoor gekozen om een aantal 'onvermijdbare ontwikkelingen' die in 2018 al spelen op te nemen in de voorjaarsnota.

Bij de totstandkoming van de begroting 2019 en de meerjarenbegroting 2020-2022 worden de financiële kaders uit het coalitieakkoord uiteraard gehanteerd. Deze afspraken worden hier herhaald:

Begroting

- We bouwen voort aan een controleerbare begroting met inzicht in vrij besteedbare middelen en gebonden middelen.
- We maken wel een egalisereserve voor groen, onder meer gevoed door extern geld.
- We houden de begroting structureel in evenwicht met voldoende risicoreserves. Structurele uitgaven dekken we met structurele inkomsten.
- Nieuwe uitgaven en bezuinigingen wegen we integraal af bij de begrotingsbehandeling en op hoofdpijnen bij voorjaarsnota (kaderdebat).
- Tekorten compenseren we in eerste instantie binnen een beleidsprogramma. Meevallers laten we in eerste instantie terugvloeien naar de algemene middelen zodat een integrale afweging mogelijk is.
- We leggen geen generieke taakstellingen op, maar geven taakstellende bezuinigingen in opdracht aan een beleidsprogramma.
- Met betrekking tot de Eneco-aandelen voeren we de opdracht uit die er ligt uit de vorige raadsperiode: wij maken ons hard voor de duurzame missie en de werkgelegenheid.

Investerings

- We stellen een duurzaam investeringsprogramma op met een investeringsbegroting voor de komende vijftien jaar, waarbij we rekening houden met al bestemde investeringsleningen.
- Als investeringen niet door gaan laten we de bestemde gelden terugvloeien naar de algemene middelen. Op die manier is een integrale afweging mogelijk.

Belastingen

- We behouden heffingen en leges voor diensten waar langjarige investeringen voor nodig zijn.
- De onroerendzaakbelasting passen we jaarlijks aan, op basis van de inflatie, tenzij de kostenstijging op gemeentelijke diensten meevalt.
- We verhogen de onroerendzaakbelasting alleen als laatste middel, als dit noodzakelijk is voor de financiering van onvoorziene tekorten bijvoorbeeld bij de decentralisatie-uitkeringen in het sociaal domein of op de grondexploitatie.
- Bij zakelijk onroerend goed blijven we de onroerendzaakbelasting heffen bij de eigenaar.
- We blijven streven naar een lastendruk onder het gemiddelde in de regio Haaglanden.

Subsidies, garanties en leningen

- Subsidies verstrekken we alleen als het doel vooraf helder is en de prestatie op samenwerking en innovatie is verantwoord.
- Gesubsidieerde organisaties brengen ten minste jaarlijks een inhoudelijk en financieel verslag aan ons uit, met een beoordeling of de beoogde doelen zijn bereikt.
- Met partijen die goed presteren maken we afspraken en bepalen we randvoorwaarden voor de toekenning van meerjarige subsidies.
- We herzien de subsidieverordeningen vanuit de maatschappelijke opgaven.
- We zijn terughoudend bij het afgeven van garanties en leningen.
We zetten leningen en garanties alleen in mits er voldoende waarborgen zijn.

Risicomanagement

- We creëren voldoende financiële buffers om tegenvallers op te vangen. Het weerstandsvermogen handhaven we op een uitstekend niveau (ratio > 2.0).
- We optimaliseren de financieringsmethodiek van de schulden van de gemeente.
- We ontwikkelen en onderhouden een robuust risicomanagement.

Grondexploitatie

- We geven voorkeur aan ontwikkeling van grond door, of in samenwerking met (private) partijen, met duidelijke sturing en randvoorwaarden.
- We zijn behoedzaam met het initiëren van nieuwe grondexploitaties met als uitgangspunt dat de schuldquote beneden de 130% komt en blijft.
- Eventuele winsten van een grondexploitatie wenden we aan voor het aflossen van schulden of het versterken van het weerstandsvermogen. Eventuele verliezen van een grondexploitatie compenseren we allereerst binnen de betreffende grondexploitatie en anders boeken we het af op het weerstandsvermogen.

Informatievoorziening

- We verzorgen tijdige, volledige en juiste rapportages aan de raad, inclusief inzicht in de belangen en risico's van samenwerkingsverbanden.
- We rapporteren op hoofdlijnen aan de raad over de mate waarin subsidies de beoogde doelstellingen behalen op samenwerking en innovatie, met specifieke informatie over de grote instellingen.
Hetzelfde geldt voor het afgeven van garanties en leningen.
- We informeren de raad tijdig, volledig en juist over (nieuwe) risicovolle projecten.

VOORJAARSNOTA 2018

PROGRAMMA ALGEMEEN BESTUUR EN ORGANISATIE

Realisatie beleidsproducten

Beleidsproduct: Bestuursorganen 0010

Wachtgeldverplichtingen (oud)-bestuursleden (exogeen, structureel)

In de jaarrekening 2017 is een storting in de voorziening wachtgelden (oud)-bestuursleden opgenomen. Deze voorziening was gebaseerd 50% van de maximale lasten. Nu er een nieuwe coalitie is gevormd, kan de voorziening omlaag worden bijgesteld.

<i>Financiële gevolgen</i> <i>Product</i>	<i>Incidenteel</i> <i>Bestuursorganen 0010</i>	<i>Structureel</i>			
	2018	2019	2020	2021	2022
Wachtgeldverplichtingen	280.000				

Beleidsproduct: Publieksvoorlichting, promotie en public relations 0021

Participatie (endogeen, incidenteel)

Burgerparticipatie is een speerpunt in het hoofdlijnenakkoord "Rijswijk maken we samen! Vooruitlopend op het collegewerkprogramma is er budget nodig voor het starten van de eerste participatietrajecten en opzetten van burgerpanels en trainingen voor gemeentepersoneel.

<i>Financiële gevolgen</i> <i>Product</i>	<i>Incidenteel</i> <i>Participatie 0021</i>	<i>Structureel</i>			
	2018	2019	2020	2021	2022
Participatie	-50.000				

PROGRAMMA OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID

Realisatie beleidsproducten

Beleidsproduct: Openbare orde en veiligheid 1100

Uitbreiding inspectie bijzondere wetten (endogeen, structureel)

De opgave Veiligheid Inspectie en Handhaving heeft voor het bestuursrechtelijk handhaven op het terrein van de APV en Bijzondere wetten (exploitatie, horeca, drank, prostitutie, evenementen, kansspelen en meer APV) circa 2 fte beschikbaar. Binnen dit taakveld vallen ook de integrale controles (HEIT, ondermijning), advisering van vergunningverlening (ca. 200), het vertalen van landelijke regelgeving naar lokale procedures en het beschrijven, op orde houden en actualiseren van de beleidsstukken zoals het uitvoeringsprogramma, handhavingsprotocol, etc.

Met de huidige bezetting kan ca. 50% van de vergunningplichtige horecabedrijven worden gecontroleerd, kunnen controles op evenementen slechts bij binnenkomende klachten worden gecontroleerd, zijn avond- en weekendcontroles sporadisch in te plannen en ligt het onderhoud aan beleidsstukken nagenoeg stil.

Gegeven de toekomstige ambities van het Strategisch HandhavingsBeleidsPlan en bijbehorende uitvoeringsagenda (Q2 2018), de economische groei en de inzet op meer bedrijvigheid (Rode Loper, Stadsvisie, Toekomstvisie Plaspoelpolder) en de toename van evenementen (Profileringsagenda) zien wij ook een toename van werkzaamheden in dit taakveld.

Op dit moment is alleen budget voor 2018 opgenomen. Eventuele structurele uitbreiding van de formatie zal worden betrokken bij het opstellen van de begroting.

<i>Financiële gevolgen Product</i>	<i>Incidenteel Structureel Openbare orde en veiligheid 1100</i>				
	2018	2019	2020	2021	2022
Inspectie bijzondere wetten	-40.000				

Beleidsmatige ontwikkelingen

Openbare orde en veiligheid

De veranderingen binnen het sociaal domein; met name de Wet verplichte GGZ, kunnen gevolgen hebben op het veiligheidsdomein. Met name het feit dat geestelijke gezondheidszorg steeds meer extramuraal geboden wordt, kan betekenen dat personen die voorheen in een meer beschermde omgeving woonden, nu in een reguliere woning zijn. Van daaruit is het waarschijnlijker dat openbare orde en veiligheidsproblemen (bijvoorbeeld overlast) toenemen. Het is mogelijk dat deze ontwikkelingen ook hun weerslag hebben op de inzet van de binnen het veiligheidsdomein.

Op dit moment is nog niet bekend wat de uitkomsten van het maatwerk van de Veiligheidsmonitor zijn. Wanneer (op wijkniveau) hier een opvallend beeld uit naar voren komt dat onvoorzien is, moet hier mogelijk op worden ingezet.

In 2e kwartaal wordt het Strategisch HandhavingsBeleidsPlan opgeleverd. De uitkomsten hiervan kunnen gevolgen hebben voor de formatie binnen het veiligheidsdomein.

PROGRAMMA VERKEER EN VERVOER

Realisatie beleidsproducten

Beleidsproduct: Wegen, straten en pleinen 2100

Afvalbakken in de Bogaard (endogeen, structureel)

De afvalbakken in de Bogaard worden in het kader van het opknappen van het openbaar gebied vervangen voor een kleinere variant. Om dezelfde capaciteit te behouden zijn er extra bakken nodig. Dit heeft gevolgen voor het beheer. Daarnaast is de wens om de afvalbakken vaker te reinigen (schoonspuiten) in verband met de (stank en vuil) overlast die momenteel wordt ervaren, ook daar zijn kosten aan verbonden. De hogere beheerkosten (meer ledigen en schoonmaak) komen op structureel € 25.000 per jaar.

De kosten van vegen (inclusief afvalbakken) worden doorberekend aan de producten riolering en afvalverwerking en vanaf 2019 opgenomen in de rioolheffing en de afvalstoffenheffing (elk voor 50%).

Kauwgom verwijderen Winkelgebieden In de Bogaard en Oud Rijswijk (endogeen, structureel)

We investeren in het Bogaardplein en maken plannen voor ontwikkelingen met de vastgoedeigenaren. We zien het winkelgebied in Oud Rijswijk als een parel. We maken plannen voor de toekomst. Dat is belangrijk, maar voor een goed draaiend winkelgebied is 'Schoon, heel en veilig' zijn belangrijke voorwaarden. We hebben in beide winkelgebieden een goed draaiend veegschema. Helaas is in een eerdere bezuinigingsronde het verwijderen van kauwgom verdwenen uit onze dienstverlening. Dit is letterlijk op straat te zien en staat in schril contrast met de plannen die we voor de gebieden hebben. Verwijderen van kauwgom is een specialistische aangelegenheid die een aantal keer per jaar dient te gebeuren voor een keurig uitzienende straat.

Voor het laten uitvoeren van deze werkzaamheden is een bedrag nodig van € 50.000 per jaar.

Vervangen openbare verlichtingskasten (endogeen, incidenteel)

Door het project vervangen Openbare Verlichtingskasten zijn er in 2017 meer storingen aan het kabelnet geweest. Er zijn vorig jaar 94 van de 120 kasten vervangen. De extra kosten door storingen in het kabelnet van 96 kasten waren ongeveer € 200.000. In 2018 worden nog 26 kasten vervangen. We verwachten nog € 50.000 aan extra kosten.

Financiële gevolgen Product	Incidenteel Structureel Wegen, straten en pleinen 2100				
	2018	2019	2020	2021	2022
Afvalbakken In de Bogaard	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000
Dekking vanuit heffingen		25.000	25.000	25.000	25.000
Kauwgom verwijderen	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
Vervangen openbare verlichtingskasten	-50.000				

Beleidsproduct: Verkeer 2110

Besparing storingsonderhoud verkeersregelininstallaties (endogeen, structureel)

Door gebruik van LED verlichting zijn er minder storingen dan voorheen. Vorig jaar is er ruim € 50.000 minder uitgegeven aan storingsonderhoud. De verwachting is dat dit structureel is.

Aanleg laadpalen (endogeen, incidenteel)

Via de algemene uitkering heeft er een vergoeding plaatsgevonden van € 58.500 voor laadinfrastructuur (Green deal subsidie). Met deze vergoeding kunnen de nu ingediende aanvragen worden afgehandeld.

Financiële gevolgen Product	Incidenteel Verkeer 2110	Structureel			
	2018	2019	2020	2021	2022
VRI centrale uitgaven	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Laadpalen	-58.500				
Dekking algemene uitkering	58.500				

Beleidsproduct: Parkeren 2140

Beleidsevaluatie parkeersysteem (endogeen, incidenteel)

Herijking nota parkeernormen (endogeen, incidenteel)

De afgelopen jaren is mobiliteit en autobezit toegenomen. Als gevolg daarvan groeit de behoefte aan parkeergelegenheid en de bijbehorende druk op de openbare ruimte. Een te hoge parkeerdruk leidt tot ongewenst zoekverkeer en daarmee tot bereikbaarheids- en leefbaarheidsproblemen. In de Kadernota Parkeren Rijswijk 2015- 2025 (vastgesteld door de raad op 29 september 2015) is hierop ingespeeld door een nieuwe ambitie voor parkeren te formuleren. Rijswijk streeft naar een toekomstbestendig en betaalbaar parkeerbeleid met een logische en eerlijke verdeling van de schaarse ruimte. Het doel is de "juiste parkeerder op de juiste plaats" te krijgen. Daarnaast is er in Rijswijk recent een digitaliseringsslag gemaakt in de uitvoerende en dienstverlenende taken rondom parkeren om daarmee de kwaliteit te verbeteren en efficiënter te maken.

De Nota Parkeernormen is een instrument om bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen de leefbaarheid en bereikbaarheid van de stad te borgen. Parkeernormen maken het mogelijk om te sturen op het gebruik en de aanleg van voldoende parkeergelegenheid. Daarmee sluiten wij aan bij de ambitie zoals geformuleerd in de Kadernota Parkeren 2015-2025. De kosten van de herijking bedragen eenmalig € 85.000 en kunnen binnen de parkeerexploitatie worden opgevangen.

Exploitatie parkeren (endogeen, vooralsnog incidenteel)

In 2017 is er ten opzichte van de 2e halfjaarrapportage 2017 een voordelig saldo ontstaan doordat vooral de opbrengsten van belparkeren, parkeerautomaten en vergunningen per saldo ten opzichte van de verwachting meevielen. Dit voordelige exploitatiesaldo is toegevoegd aan de reserve parkeren. Verwacht wordt dat deze hogere inkomsten een structureel karakter hebben.

In februari 2017 is Rijswijk overgegaan op fiscaal en digitaal parkeren. Aan de raad is toegezegd een beleidsevaluatie op de invoering van het fiscaal en digitaal parkeren uit te voeren. Als de beleidsevaluatie is afgerond worden de cijfers definitief in de meerjarenbegroting verwerkt. Vooralsnog wordt ervan uitgegaan dat de kosten van de herijking nota parkeernormen door het voordelige exploitatiesaldo 2018 kunnen worden gedekt.

Financiële gevolgen Product	Incidenteel Parkeren 2140	Structureel			
	2018	2019	2020	2021	2022
Herijking parkeernormen	-85.000				
Exploitatie parkeren	85.000				

PROGRAMMA ECONOMIE EN WERKEN

Realisatie beleidsproducten

Beleidsproduct: Economische aangelegenheden 3100

Bewegwijzering parkeeroute Oud-Rijswijk (endogeen, incidenteel)

In de bestemmingsreserve Revitalisering Oud-Rijswijk is een bedrag van € 60.000 opgenomen voor de bewegwijzering van het winkelcentrum. De uiteindelijke uitgaven bedroegen € 51.950 en moeten aan de reserve worden onttrokken.

<i>Financiële gevolgen</i> <i>Product</i>	<i>Incidenteel</i> <i>Economische aangelegenheden 3100</i>	<i>Structureel</i> <i>Economische aangelegenheden 3100</i>			
	2018	2019	2020	2021	2022
Bewegwijzering parkeeroute Oud-Rijswijk	-51.950				
Bestemmingsreserve Revitalisering Oud-Rijswijk	51.950				

Dividend Eneco / Stedin (exogeen, structureel)

Over 2017 is een dividenduitkering uitgekeerd van € 63,5 mln. Dit betekent over 2017 een uitkering van € 12,77 per aandeel. Rijswijk heeft 88.486 aandelen en heeft recht op € 1.130.333.

De dividenduitkering van Stedin bedraagt € 28 mln. Dit betekent een uitkering van € 5,64 per aandeel en in totaal € 498.944.

Gezamenlijk bedragen de uitkeringen van Eneco en Stedin € 1.629.277. In de begroting is rekening gehouden met een totale opbrengst van € 1.780.330. Per saldo een tegenvaller van € 151.050. In lijn met de wijze van verwerking in voorgaande jaren wordt de laatste uitkering structureel in de meerjarenbegroting geraamd.

<i>Financiële gevolgen</i> <i>Product</i>	<i>Incidenteel</i> <i>Nutsbedrijven 3300</i>	<i>Structureel</i> <i>Nutsbedrijven 3300</i>			
	2018	2019	2020	2021	2022
Dividend Eneco / Stedin	-151.050	-151.050	-151.050	-151.050	-151.050

PROGRAMMA ONDERWIJS

Realisatie beleidsproducten

Beleidsproduct: Huisvesting scholen 4010

Montessorischool Parkrijk (endogeen, incidenteel)

Met ingang van 1 maart 2018 is de Montessorischool Parkrijk begonnen in de noodlokalen aan de Van Rijnweg. Een deel van de noodlokalen wordt door het Programmabureau RijswijkBuiten gehuurd van BUKO, een ander deel is destijds gekocht door het Programmabureau. Voor het gebruik van de lokalen moet huur betaald worden aan het Programmabureau. Voor de periode 1 februari tot en met december 2018 is dit een bedrag van € 96.000. Vanaf 2019 is dit een bedrag van € 104.000 op jaarbasis. Op dit moment wordt de ingebruikname van de definitieve school verwacht op 1 juli 2021. De dekking wordt gevonden in de stijging van de algemene uitkering als gevolg van de toename van het aantal jongeren.

<i>Financiële gevolgen</i> <i>Product</i>	<i>Incidenteel</i> <i>Huisvesting scholen 4010</i>	<i>Structureel</i> <i>Huisvesting scholen 4010</i>			
	2018	2019	2020	2021	2022
Huur noodlokalen	-96.000	-104.000	-104.000	-52.000	
Stijging algemene uitkering	96.000	104.000	104.000	52.000	

Beleidsproduct: Lokaal onderwijsbeleid 4030

Uitvoering leerplichtwet (exogeen, structureel)

Voor het bijhouden van de leerlingenadministratie maken de leerplichtambtenaren gebruik van Key2Jongerenmonitor. Vanaf 2018 moet de gemeente betalen voor de updates van dit programma. De jaarlijkse kosten worden geraamd op € 8.000.

Subsidie schoolmaatschappelijk werk (endogeen, structureel)

Voor het schoolmaatschappelijk Werk wordt aan het Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs een subsidie verstrekt op basis van het aantal leerlingen per school. In RijswijkBuiten is inmiddels een tweede school gestart Montessori school Parkrijk. Om te voldoen aan de vraag naar schoolmaatschappelijk werk op deze school is voor de maanden maart tot en met juli een aanvullende subsidie verstrekt van € 1.200. Ook voor de 2e helft van het jaar zal door de verdere groei van het aantal leerlingen op deze school een aanvullend bedrag van € 1.500 noodzakelijk zijn. Daarnaast neemt het aantal leerlingen op Kindcentrum Buitenrijck snel toe, waardoor er een toename is van de vraag naar schoolmaatschappelijk werk. Hierdoor is er een aanvullende subsidie nodig van € 5.000. In totaal derhalve een bedrag van € 7.700. De dekking kan worden gevonden in de middelen die bij de begroting zijn gereserveerd voor de uitbreiding van het inwonertal.

<i>Financiële gevolgen</i> <i>Product</i>	<i>Incidenteel</i> <i>Lokaal onderwijsbeleid 4030</i>	<i>Structureel</i> <i>Lokaal onderwijsbeleid 4030</i>			
	2018	2019	2020	2021	2022
Uitvoering leerplichtwet	-8.000	-8.000	-8.000	-8.000	-8.000
Subsidie	-7.700	-7.700	-7.700	-7.700	-7.700
schoolmaatschappelijk werk					
Dekking algemene middelen	7.700	7.700	7.700	7.700	7.700

Beleidsproduct: Kinderopvang 6500

Toezicht op de kinderopvang (endogeen, incidenteel/structureel)

GGD Haaglanden is opdrachtnemer van de inspecties kinderopvang (TOKIN) op grond van de Wet Kinderopvang. Tot 2017 was er een 1-op-1 afspraak met de GGD over een maandelijkse facturering

van het aantal uitgevoerde inspecties TOKIN. In het AB GGD Haaglanden is besloten in het vervolg de facturering TOKIN binnen de Gemeenschappelijke Regeling te laten vallen. Formeel is daardoor het budget kinderopvang onderdeel van de totaalrekening GGD Haaglanden. De ontstane tekorten op rekening TOKIN in de voorafgaande jaren hebben geleid tot een forse verhoging van de uurprijs c.q. inspectiekosten. Deze verhoging en daarmee het tarief is door hetzelfde AB vastgesteld. Daarnaast is er door de invoering van Wet Innovatie Kwaliteit Kinderopvang (IKK) meer inspectietijd nodig. Vanuit de Rijksoverheid is hiervoor extra budget toegevoegd aan de algemene middelen van de gemeente.

Op basis van de huidige afspraken en het huidige tarief zijn de kosten voor TOKIN € 105.000. Het bedrag op de begroting is € 71.270 plus toevoeging voor IKK € 5.688 vanaf 2018 structureel en € 2.146 alleen voor 2018. Er zal derhalve een structureel tekort ontstaan van ca. € 28.000.

<i>Financiële gevolgen</i>	<i>Incidenteel</i>	<i>Structureel</i>			
<i>Product</i>	<i>Kinderopvang 6500</i>				
	2018	2019	2020	2021	2022
Toezicht op de kinderopvang	-25.890	-28.040	-28.040	-28.040	-28.040

Beleidsmatige ontwikkelingen

Voor- en vroegschoolse educatie

De regie over de uitvoering van voor- en vroegschoolse educatie (VVE) ligt bij de gemeente Rijswijk. Vanaf 2019 zijn er veranderingen op komst in het aantal uur c.q. dagdelen peuteropvang, de doelgroepbepaling en de uitvoering van VVE. Na de zomervakantie moet daarover meer bekend worden. De voorgenomen aanpassing van het totale kwaliteitskader VVE was aangekondigd voor begin 2018. Door de wijzigingen door de rijksoverheid is - in samenspraak met de partners - de aanpassing van het kwaliteitskader verschoven naar 4e kwartaal 2018. Dit om de veranderingen mee te kunnen nemen.

PROGRAMMA SPORT, CULTUUR EN RECREATIE

Realisatie beleidsproducten

Beleidsproduct: Sport 5300

Vergoeding zwemverenigingen (endogeen, incidenteel)

Tot op heden hebben de zwemvereniging een vergoeding ontvangen van € 100 per uur op de huurprijs van het wedstrijdbad. De totaal te verstrekken korting bedroeg € 40.000 op jaarbasis. Deze vergoeding is tot stand gekomen bij de verhuizing van de zwemverenigingen van het voormalige zwembad de Wervel naar het zwembad De Schilp als compensatie voor de hogere tarieven voor de huur van het wedstrijdbad in De Schilp. In de begroting is deze vergoeding niet meer opgenomen.

Een nieuw en transparant tarievenstelsel is één van de speerpunten van de nota sport en bewegen zoals deze in de zomer van 2017 gereed is gekomen. De vergoeding voor huur van het wedstrijdbad aan Rijswijkse zwemverenigingen, maakt onderdeel uit van het nieuwe tarievenstelsel. Dit nieuwe stelsel wordt in de uitvoeringsagenda sport en bewegen verder geconcretiseerd, waarbij de financiële paragraaf verder wordt uitgewerkt. De uitvoeringsagenda zal medio 2018 gereed zijn.

Vooruitlopend hierop wordt de vergoeding in 2018 nog aan de zwemverenigingen uitgekeerd. Dit resulteert in een eenmalig nadeel van € 40.000.

<i>Financiële gevolgen Product</i>	<i>Incidenteel Sport 5300</i>	<i>Structureel</i>			
	2018	2019	2020	2021	2022
Subsidie zwemverenigingen	-40.000				

Beleidsproduct: Kunst en Cultuur en 5400

Realisatie kunstwerken op basis van de Percentageregeling (endogeen, incidenteel)

Binnen het investeringskrediet voor de realisatie van de Brede School Rembrandtkwartier is een bedrag gereserveerd van € 64.000 voor de realisatie van een kunstwerk op basis van de zgn. Percentageregeling. Dit bedrag wordt gestort in de reserve Realisatie kunst in de openbare ruimte.

Binnen het investeringskrediet voor de realisatie IKC Montessori Parkrijk is ook een bedrag gereserveerd van € 64.000 voor de realisatie van een kunstwerk op basis van de zgn. Percentageregeling. Ook dit bedrag wordt gestort in de reserve Realisatie kunst in de openbare ruimte.

Zie voor deze budgettaire neutrale mutaties ook het onderdeel Reserves, voorziening en voorheen voorzieningen en het hoofdstuk Ontwikkeling investeringskredieten in deze rapportage.

<i>Financiële gevolgen Product</i>	<i>Incidenteel Kunst en cultuur 5400</i>	<i>Structureel</i>			
	2018	2019	2020	2021	2022
Realisatie kunstwerken	128.000				
Storting in de Reserve kunst in de openbare ruimte	-128.000				

Beleidsmatige ontwikkelingen

Sportbesluit

Het kabinet heeft besloten om per 1 januari 2019 het sportbesluit in te trekken als gevolg van Europese druk naar aanleiding van een arrest van het Europese Hof van Justitie. Er komt een btw-

sportvrijstelling voor in de plaats. Dit houdt in dat sporten btw vrij wordt voor niet winst beogende instellingen.

Op dit moment kunnen gemeenten de btw op investeringen van sportaccommodaties aftrekken bij de belastingdienst en over de opbrengst van sportaccommodaties draagt de gemeente btw af.

Aangezien de af te dragen btw veel minder is dan de btw die de gemeente kan terugvragen op haar investeringen maakt dat de invoering van de btw-vrijstelling voor sporten de gemeenten een financieel nadeel oplevert. Het ministerie van Financiën heeft het nadeel voor de gemeenten en de sportverenigingen bepaald op respectievelijk € 152 mln. en € 88 mln. Deze bedragen zal de overheid beschikbaar stellen om de schade bij de sportverenigingen en de gemeenten te compenseren. Het is echter nog niet duidelijk hoe de compensatie voor dit btw-nadeel wordt vormgegeven. Meer helderheid zal er komen op Prinsjesdag.

In de komende periode zal inzichtelijk worden gemaakt welke schade de gemeente lijdt door de btw-vrijstelling om een verzoek voor compensatie te kunnen onderbouwen.

PROGRAMMA SOCIAAL DOMEIN

Realisatie beleidsproducten

Beleidsproduct: *Inkomen 6100*

Inkomensvoorziening (exogeen, incidenteel)

Aangezien het resultaat op de wet BUIG van jaar tot jaar beoordeeld wordt en er nog veel onzekerheden zijn, zal er op basis van deze rapportage alleen een budgettair neutrale wijziging worden doorgevoerd waarmee zal worden aangesloten op de meest recente budgetindicatie van het Rijk. Ten tijde van de tweede halfjaarrapportage zal een verwachting worden uitgesproken met betrekking tot de te verwachten realisatie over het hele jaar

<i>Financiële gevolgen</i> <i>Product</i>	<i>Incidenteel</i> <i>Inkomen 6100</i>	<i>Structureel</i>			
	2018	2019	2020	2021	2022
Budgettair neutrale wijziging begroting wet BUIG uitgaven	-1.348.460				
inkomsten	1.348.460				

Beleidsproduct: *diversen*

Overige budgetten sociaal domein

Binnen de budgetten van het Sociaal Domein, onderdelen Wmo, Jeugd (nieuwe taken), re-Integratie is een aantal budgettair neutrale wijzigingen worden doorgevoerd. In de begrotingswijziging is deze wijziging op beleidsproduct zichtbaar.

Beleidsproduct: *Arbeidsmarkt overig 6110*

DSW Rijswijk e.o. (exogeen, incidenteel en structureel)

In februari 2018 hebben de gemeenten Rijswijk, Leidschendam-Voorburg en Zoetermeer de intentieverklaring getekend waarin zij aangeven een voorkeur te hebben om de Gemeenschappelijke Regeling (GR) DSW op te heffen en de uitvoering van de SW bij een Zoetermeers werkbedrijf onder te brengen. In verband met uitvoeringskosten die met deze ontvlechting van de samenwerking samengaat, is er voor de jaren 2018 en 2019 een extra bijdrage van alle deelnemende gemeenten nodig. Voor Rijswijk komt dit deel neer op een bijdrage van € 48.000 per jaar.

De huidige begroting is niet toereikend om in de gemeentelijke bijdrage van het gestegen exploitatietekort bij de DSW Rijswijk e.o. te voorzien. In verband met deze stijging van het exploitatietekort bij de DSW Rijswijk e.o. zal de begroting structureel voor een bedrag van € 211.000 moeten worden verhoogd.

<i>Financiële gevolgen</i> <i>Product</i>	<i>Incidenteel</i> <i>Arbeidsmarkt overig 6110</i>	<i>Structureel</i>			
	2018	2019	2020	2021	2021
DSW uitvoeringskosten	-48.000	-48.000			
DSW	-211.000	-211.000	-211.000	-211.000	-211.000

Beleidsproduct: *Algemene voorziening Wmo en jeugd 6700*

Jeugdgezondheidszorg (JGZ) groei aantal kinderen (exogeen, structureel)

Door de groei van het aantal kinderen zijn de structurele kosten voor de dienstverlening Jeugdgezondheidszorg gestegen. Daarnaast hebben wij besloten tot de opening van een tweede consultatiebureau in welzijnsgebouw De Ottoburg. Hierdoor moet de begroting van de post Jeugdgezondheidszorg worden verhoogd met € 75.080. De dekking wordt gevonden in de stijging van de algemene uitkering als gevolg van de toename van de bevolking.

Waardering mantelzorgers (endogeen, incidenteel)

Door de stijging van het aantal aanvragen in het kader van de mantelzorgwaardering zou, om binnen de begroting te blijven, de vergoeding omlaag moeten worden bijgesteld van € 80 naar € 71. Handhaving van de vergoeding op € 80 betekent dat het budget met € 12.000 moet worden opgehoogd.

Maatschappelijk Vastgoed

Esdoornstraat 3 (Ottoburg) (endogeen, structureel)

Vanaf september 2018 zal een consultatiebureau (JGZ) gevestigd worden in de Ottoburg. De schoonmaakkosten worden hiermee structureel hoger, daar tegenover staat dat de huuropbrengst hoger wordt. De betaling van de huur door de Stichting Jeugdgezondheidszorg is als tegenvaller opgenomen in deze rapportage onder het hoofdstuk Programma Sociaal Domein. De toename van de schoonmaakkosten bedraagt € 5.770 in 2018 en € 17.310 structureel. De toename van de huurinkomsten bedragen € 6.690 in 2018 en € 20.080 structureel.

Verkoop Laboucherelaan 1 (endogeen, incidenteel, deels structureel)

De kosten en baten van de locatie Laboucherelaan 1 vervallen per 15 juni 2018. Op die datum wordt de locatie overgedragen aan KDC Aandachtslab, een dagcentrum voor kinderen met een ernstige meervoudige beperking. De opbrengst is € 350.000, de boekwaarde per 1 januari 2018 bedraagt € 45.906. Per saldo ontstaat dus een eenmalige meevaller van € 304.094. Op grond van het collegebesluit wordt van dit bedrag € 270.000 ingezet ter dekking van de in de begroting opgenomen taakstelling op vastgoed. Het restant van € 34.094 wordt gestort in de reserve vastgoed. Zie voor dit laatste ook het hoofdstuk Reserves, voorzieningen en voorheen voorzieningen van deze rapportage. Door de verkoop ontstaat per saldo een voordeel op de exploitatiekosten van dit pand. De uitgaven verminderen structureel met een bedrag van circa € 74.000, de inkomsten worden door het gemis van de huur structureel € 16.560 minder. Omdat reeds uitgaven en inkomsten zijn gerealiseerd in 2018 zijn laatstgenoemde cijfers over 2018 € 40.610 respectievelijk € 8.970.

Meerjarenonderhoudsplanung Sport, Cultuur en Welzijnslocaties (endogeen, incidenteel)

Gezien de huidige marktontwikkelingen zowel qua duurzaamheid als in financieel opzicht is het nodig de huidige meerjarenonderhoudsplanung te updaten. Verwachte kosten van deze update zijn € 40.000.

Voorziening Meerjarenonderhoudsplanung Sport, Cultuur en Welzijnslocaties (endogeen, incidenteel)

Na aanbesteding van twee grote projecten (vervanging installaties schouwburg en renovatiewerkzaamheden Ottoburg) wordt verwacht dat de huidige stand van de voorziening onvoldoende is voor de uit te voeren werken in 2018. Op grond van de BBV is een negatieve voorziening niet toegestaan en dient er een aanvullende storting in de voorziening te worden gedaan. Mede aan de hand van de hierboven genoemde update van de meerjarenonderhoudsplanung zal in de 2e halfjaarrapportage een extra storting in de voorziening worden opgenomen.

Financiële gevolgen	Incidenteel	Structureel			
Product	Algemene voorziening Wmo en jeugd 6700				
	2018	2019	2020	2021	2022
JGZ groei kindertal	-75.080	-75.080	-75.080	-75.080	-75.080
Stijging algemene uitkering	75.080	75.080	75.080	75.080	75.080
Mantelzorgwaardering	-12.000				
Toename schoonmaakkosten Ottoburg	-5.770	-17.310	-17.310	-17.310	-17.310
Toename huurinkomsten Ottoburg	6.690	20.080	20.080	20.080	20.080
Verkoopopbrengst Laboucherelaan -/- boekwaarde	304.100				
Taakstelling vastgoed	-270.000				
Storting reserve vastgoed	-34.100				
Uitgaven exploitatie	40.610	74.910	73.890	73.840	73.840
Inkomsten exploitatie	-8.970	-16.560	-16.560	-16.560	-16.560

Kosten update					
meerjarenonderhoudsplanning	-40.000				
Aanvullende storting in de MOP	PM				
Actualisatie en verduurzaming MOP	PM	PM	PM	PM	PM

Beleidsmatige ontwikkelingen

Met ingang van 1 januari 2018 is de nieuwe GR GGD en VT Haaglanden formeel van start gegaan. Het herijking-traject dat is ingezet n.a.v. de evaluatie in 2016 is hiermee formeel afgerond. Eind 2017 is er een begrotingswijziging ingediend voor de definitieve vaststelling van de GR GGD en VT Haaglanden. Op dit moment was er echter nog geen uitsluit m.b.t. de uursprijzen en tarieven voor de lokale taken die gemeenten buiten het basispakket van de GR bij de GGD afnemen. Op dit moment (april 2018) is het traject m.b.t. het inkopen van lokale taken voor 2018 nog in volle gang en is nog niet volledig duidelijk wat de financiële gevolgen voor de individuele gemeenten zijn. Voor Rijswijk valt een stijging van de kosten te verwachten, maar omdat de financiële impact nog onvoldoende duidelijk is wordt dat nog niet meegenomen bij de eerste halfjaarrapportage.

Voor wat betreft Veilig Thuis (VT) wordt door de toegenomen alertheid van onder meer de politie, in de hele regio Haaglanden een toenemend aantal gevallen van huiselijk geweld en kindermishandeling gemeld bij VT. Dit is een positief maatschappelijk resultaat voor Haaglanden, maar het gaat ook gepaard met een toename van de gevraagde inzet van Veilig Thuis, welke niet te ondervangen is binnen het huidige budget van VT. Voor het opstellen van de begroting 2018 is het volume van t-2 (2016) gehanteerd. Door de gestegen instroom in 2017 t.o.v. 2016 met bijna 500 meldingen en bijna 770 adviezen, ontstaat (bij gelijkblijvende volumes) in 2018 een capaciteitstekort. In de eerste twee maanden van 2018 is gezien dat de stijgende lijn zich in sterkere mate voortzet. Met de personele bezetting die hoort bij het voor 2018 beschikbare budget, is het niet mogelijk om de meldingen binnen de wettelijke kaders te verwerken. Op dit moment leidt dit concreet tot een vertraging in de triage en oplopende wachttijden en staan er, in tegenstelling tot de situatie aan het begin van 2018, nu ook inwoners uit Rijswijk op de wachtlijst.

Naar verwachting komt er de komende maanden duidelijkheid m.b.t. de totale kosten van de lokale taken van de GGD en de gevolgen van de volumestijging bij VT. Als deze kosten niet opgevangen kunnen worden binnen de reguliere begroting wordt dit meegenomen in de tweede halfjaarrapportage.

PROGRAMMA WONEN EN LEVEN

Realisatie beleidsproducten

Beleidsproduct: Openbaar groen en openluchtrecreatie 5600

Stormschade (exogeen, incidenteel)

Het opruimen en afvoeren van de door de storm van 18 januari veroorzaakte schade heeft geleid tot € 50.000 extra kosten.

Beheerlasten entree Diepenhorstlaan (endogeen, structureel)

De 1e fase van de aanpak Diepenhorstlaan is onlangs gereedgekomen. Met de realisatie hiervan is ca 500 m2 verharding opgenomen en vervangen door groen. Het onderhoud van de zijberm aan de kant van het Rijksbedrijvencentrum (fase één) past binnen het huidige onderhoudsregime.

Het is de bedoeling om de 2e fase in het najaar van 2018 te realiseren. Het gaat dan met name om het vergroenen en verfraaien van de middenberm en de zijberm van de Diepenhorstlaan aan de kant van het EPO. Dit leidt tot extra structurele beheerlasten ten aanzien van de middenberm, namelijk afgerond € 4.000 per jaar. Onder andere omdat deze moeilijk bereikbaar is. Dit vergt een specifieke onderhoudsmethode en het gedeeltelijk afzetten van de weg om hier veilig bij te kunnen.

Financiële gevolgen Product	Incidenteel Structureel Openbaar groen en openluchtrecreatie 5600				
	2018	2019	2020	2021	2022
Kosten stormschade	-50.000				
Beheerlasten Diepenhorstlaan	-4.000	-4.000	-4.000	-4.000	-4.000

Beleidsproduct: Afvalverwijdering en –verwerking 7210

Bijdrage Avalex / opbrengst PMD (exogeen, incidenteel)

In 2017 heeft Avalex bovenop de realisatie van de taakstelling van € 1,5 miljoen een positief financieel resultaat behaald. Het bestuur heeft besloten om van dit resultaat € 850.000 terug te laten vloeien naar de gemeenten. Het aandeel van Rijswijk hierin bedraagt € 152.820.

Avalex heeft een gewijzigde begroting voor 2018 ingediend. De gehele begroting is opnieuw opgebouwd. Er zijn (niet beïnvloedbare) kostenstijgingen verwerkt. Daarnaast zijn op verzoek van de gemeenten meer kosten en opbrengsten direct toegerekend (i.p.v. verdeling vanuit de overhead). In de huidige begroting is de bijdrage aan Avalex € 5.950.518. Deze neemt met € 78.370 toe naar € 6.028.888.

De begrote opbrengsten voor het scheiden van Plastic, Metaal en Drinkkarton (PMD) worden met € 33.405 omlaag bijgesteld van € 367.639 naar € 334.234.

Invoeren afvalbeleid omgekeerd inzamelen (exogeen, incidenteel)

Door de vertraging in het nieuwe inzamelen (omgekeerd inzamelen) is er vorig jaar €65.000 minder uitgegeven dan gepland. Dit bedrag zullen we dit jaar ten minste nodig hebben.

Financiële gevolgen Product	Incidenteel Structureel Afvalverwijdering en –verwerking 7210				
	2018	2019	2020	2021	2022
Resultaat 2017 Avalex	152.820				
Bijdrage Avalex	-78.370				
Opbrengst PMD	-33.400				
Invoeren afvalbeleid omgekeerd inzamelen	-65.000				

Beleidsproduct: Milieubeheer 7230

Omgevingsdienst Haaglanden (exogeen, structureel)

Met het wijzigen van het Besluit Omgevingsrecht (Bor) is het houden van toezicht op asbestverwijdering door bedrijven vanaf 1 juli 2017 als basistaak wettelijk toegewezen aan de Omgevingsdiensten. De taakuitvoering door de ODH en daarmee ook de asbesttaken, richt zich primair op milieu (bescherming van de leefomgeving).

Om gemeenten te ontzorgen gaat de ODH raamcontracten sluiten met verschillende bureaus. De ODH treedt op als opdrachtgevende en coördinerende partij richting de uitvoerende bureaus en zal de kosten hiervan in rekening brengen bij de gemeente. De ODH heeft, op basis van benchmark een prognose gemaakt van de kosten van de taakuitvoering in 2018. Voor de gemeente Rijswijk is daar het volgende in bepaald:

- aantal meldingen 250 st. tegen een voorlopige productieprijis van € 186;
 - aantal controles op basis van risicomethodiek 125 st., met voorlopige productieprijis van € 435.
- De totale kosten komen uit op een bedrag van € 102.000 (inclusief indexering).

Financiële gevolgen Product	Incidenteel Milieubeheer 7230	Structureel			
	2018	2019	2020	2021	2022
Toezicht asbestverwijdering	-102.000	-102.000	-102.000	-102.000	-102.000

Beleidsproduct: Ruimtelijke ordening 8100

Anterieure overeenkomsten (exogeen, incidenteel)

Volmerlaan 7

Voor de herontwikkeling van de locatie Volmerlaan heeft de gemeente met de ontwikkelaar een anterieure overeenkomst gesloten voor het verhalen van kosten voor ambtelijke begeleiding en de vereiste planologische medewerking voor het plan. De kosten bedragen € 20.880.

Koopmansstraat 1

Voor de herontwikkeling van de locatie Koopmansstraat 1 heeft de gemeente met de ontwikkelaar een anterieure overeenkomst gesloten voor het verhalen van kosten voor ambtelijke begeleiding en de vereiste planologische medewerking voor het plan. De kosten bedragen € 8.850.

Laan van Beens 1

Voor de transformatie en uitbreiding van een bestaand kantoorgebouw naar woongebouw met appartementen heeft de gemeente met de ontwikkelaar een anterieure overeenkomst (AOK) gesloten. Voor de kosten van ambtelijke begeleiding en de vereiste planologische medewerking van de Gemeente voor het Bouwplan is in de overeenkomst een bedrag van € 17.900 als bijdrage opgenomen.

Idenburglaan

De gemeente heeft met Vidomes een anterieure overeenkomst (AOK) gesloten voor de herontwikkeling van het Projectgebied tot 42 eengezinswoningen gelegen aan de Idenburglaan conform het programma c.q. Concept Wijzigingsplan Idenburglaan Rijswijk d.d. 1 februari 2018. Voor de gemaakte (apparaats)kosten t.b.v. de (planologische) medewerking op grond van art. 21 is een vaststaand bedrag van € 18.000 als bijdrage verschuldigd.

Wanneer de woningen zijn gerealiseerd, zal de buitenruimte opnieuw worden (her)ingericht. De planning is dat deze werkzaamheden in 2019 uitgevoerd zullen worden. In de berekening van de plankosten voor de AOK is een bedrag beschikbaar van € 23.000. Totaal opgenomen in de AOK een bedrag van € 41.000.

De totale kosten van deze vier projecten, ter grootte van € 88.630 worden bij genoemde partijen verhaald.

Winston Churchill Tower (exogeen, incidenteel)

Met "Winston Churchill Tower" is een intentieovereenkomst gesloten, waarin partijen de intentie hebben uitgesproken om gezamenlijk te onderzoeken wat de ruimtelijke, milieu-hygiënische en stedenbouwkundige mogelijkheden zijn voor de herontwikkeling van het WCT-gebouw. Hierbij zijn

kosten gemoeid voor de gemeente, derhalve zijn partijen overeengekomen dat de ontwikkelaar een voorschot betaald van € 30.000.

De vervolgstap is het sluiten van een anterieure overeenkomst voor het volledig verhalen van de ambtelijke kosten in het kader van de planologische medewerking. In de 2e halfjaarrapportage wordt hierop teruggekomen.

Financiële gevolgen Product	Incidenteel	Structureel			
	Ruimtelijke ordening 8100				
	2018	2019	2020	2021	2022
Kosten ambtelijke inzet					
anterieure overeenkomsten	-118.630				
Verhaal kosten ambtelijke					
inzet	88.630				
Voorschot WCT gebouw	30.000				

beleidsproduct: Volkshuisvesting 8220

Baten Vergunningen (leges) (exogeen, incidenteel)

Op basis van het kostendekkendheidsonderzoek van de leges zijn de opbrengsten voor wabovergunningen geraamd op € 1,6 mln. De verwachting voor 2018 is dat de legesopbrengsten lager zullen uitvallen. Dit heeft met name te maken met het bezwaar tegen het bestemmingsplan Sion-'t Haantje, waardoor minder aanvragen omgevingsvergunningen zullen worden ingediend. De raming leges komt voorlopig uit op ca. € 1,2 mln., en zou daarmee € 0,4 mln. lager dan begroot uitkomen. Vooralsnog worden de ontwikkelingen afgewacht en wordt de raming niet aangepast. In de 2e halfjaarrapportage wordt opnieuw over de voortgang van de legesopbrengsten gerapporteerd en zal de raming worden bijgesteld.

Implementatie omgevingswet (endogeen, incidenteel)

In 2017 zijn we gestart met de implementatie van de Omgevingswet. In 2018 bouwen we hier op voort en krijgt de implementatie van de Omgevingswet in Rijswijk verder gestalte. De beste manier om te leren werken met de Omgevingswet is door te oefenen. We zijn gestart met de pilot Stadsas. Met deze pilot doen we ervaring op voor de toekomstige Omgevingsvisie, het participatieproces en het betrekken van de raad. In de pilot Stadsas wordt onderzocht welke programmatische bijdrage de deelgebieden Havengebied, Stationskwartier en Bogaard/Beatrixlaan kunnen leveren aan de verstedelijkingsopgave in de zuidvleugel.

Nu de markt aantrekt, neemt het aantal vastgoedinitiatieven vanuit de markt sterk toe. Hierdoor ontstaat er ook meer zicht op de omvang van de verstedelijkingsopgave voor de hele Zuidvleugel. In regionaal verband vinden verkenningen plaats naar transformatiegebieden en mogelijkheden voor verdichting. De deelgebieden Havengebied en Bogaard (incl. Beatrixlaan en Stationsgebied) zijn inmiddels van start gegaan. De eerste kosten hiervoor zijn gefinancierd vanuit het budget Omgevingswet en de inkomsten van intentieovereenkomsten en, voor zover mogelijk anterieure overeenkomsten. Om de volgende stap te maken zijn echter extra gelden nodig.

Wij hebben aangegeven (Forum Stad 20 februari 2018 - Voortgangsnotitie pilot Stadsas) dat het beschikbare budget voor de startfase voldoende was, maar dat wij als gemeentelijke organisatie onvoldoende zijn toegerust in kwantitatieve en in kwalitatieve zin om dit allemaal zelf goed te kunnen uitvoeren en regisseren.

In 2018 zijn we volop aan de gang met de ontwikkelingen in het Havengebied en de Bogaard/Beatrixlaan. Hiervoor hebben we in 2018 echter wel extra budget nodig van € 250.000. Een deel hiervan (€ 150.000) is het oorspronkelijke budget van Implementatie Omgevingswet wat in 2017 niet is besteed (en derhalve weer is teruggevloeid in de algemene middelen). Het overige deel (€ 100.000) hebben we extra nodig als voorbereidingskosten en voor het inhuren van experts voor deze gebieden.

Financiële gevolgen Product	Incidenteel	Structureel
	Volkshuisvesting 8220	

	2018	2019	2020	2021	2022
Actualisatie bouwleges	PM				
Implementatie omgevingswet	-250.000				

beleidsproduct: Bouwgrondexploitatie 8300

Grondexploitatie Eikelenburgh (endogeen, incidenteel)

In de notitie grondexploitaties 2016 zijn regels opgenomen over de tussentijdse winstneming bij grondexploitaties. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
 2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
 3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).
- Volgens het realisatiebeginsel dient in die gevallen de winst ook te worden genomen.

In 2017 is er € 1.3 mln. winst genomen. Ook in 2018 kan een aanzienlijk deel van de winst worden uitgenomen. Dit is het directe gevolg van de levering van een perceel dat eigendom is van de gemeente. Op dit moment zijn nagenoeg alle gemeentelijke gronden geleverd. De kosten zijn voor een groot deel gerealiseerd (circa 85%) en de nog te maken kosten zijn zeer goed in te schatten. Op basis van de voorgeschreven methode (Percentage of Completion) kan er in 2018 een winst van € 754.000 worden genomen.

Waldhoornplein (endogeen, incidenteel)

Eind december 2017 is overgegaan tot ontbinding van de koopovereenkomst inzake supermarkt Waldhoornplein. In de jaarrekening is al rekening gehouden met de financiële consequenties (€ 3.886 negatief). Voorgesteld wordt om de grondexploitatie Waldhoornplein af te sluiten.

<i>Financiële gevolgen</i>	<i>Incidenteel</i>	<i>Structureel</i>			
<i>Product</i>	<i>Bouwgrondexploitatie 8300</i>				
	2018	2019	2020	2021	2022
Winstneming Eikelenburgh	754.000				

ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN

Beleidsproduct: Algemene dekkingsmiddelen 9500

Ontwikkeling algemene uitkering gemeentefonds (exogeen, structureel)

Sinds het aantreden van het Kabinet Rutte III zijn er door het Rijk al verschillende tussentijdse financiële uitwerkingen gepasseerd. Het ging om de uitwerking van het Regeerakkoord en een maand later de zogenaamde Startnota. Inmiddels is er tussen de VNG, IPO en Unie van Waterschappen een zogenaamd Inter Bestuurlijk Programma (IBP) afgesproken, genaamd 'Samen meer bereiken'.

In dit interbestuurlijk programma maken Rijk, gemeenten, provincies en waterschappen afspraken over de grote maatschappelijke opgaven waar Nederland de komende jaren voor staat. Het gaat daarbij om:

1. Samen aan de slag voor het klimaat
2. Toekomstbestendig wonen
3. Regionale economie als versneller
4. Naar een vitaal platteland
5. Merkbaar beter in het sociaal domein
6. Problematische schulden voorkomen en oplossen
7. Nederland en migrant voorbereid
8. Goed openbaar bestuur in een veranderende samenleving
9. Passende financiële verhoudingen
10. Overkoepelende thema's

Alle overheden hebben toegezegd dat zij zich ook financieel zullen inzetten voor de opgaven waarbij ze betrokken zijn.

De algemene uitkering uit het gemeentefonds is gekoppeld aan de groei van de netto gecorrigeerde rijksuitgaven. De trap op - trap af systematiek blijft bestaan, maar wel aangepast. De systematiek wordt namelijk gekoppeld aan de totale uitgaven (ook Zorg & Zekerheid telt mee) waardoor er sprake is van een stabielere uitgavenontwikkeling. Zoals uit het Regeerakkoord blijkt, gaat het nieuwe kabinet de komende jaren fors investeren in collectieve voorzieningen zoals veiligheid; onderwijs; zorg en infrastructuur. Omdat de rijksuitgaven hierdoor toenemen, ontvangen gemeenten via trap op – trap af een hoger accres.

De resultaten lopen behoorlijk op. Dat kent verschillende oorzaken

1. Beleidsintensivering door het kabinet Rutte III met een omvang van ± € 14 miljard;
2. Toepassen van een hogere loon/prijs mutatie dan voorzien in de Miljoenennota 2018 c.q. de septembercirculaire 2017;
3. Autonome groei.
4. De groei van de gemeente leidt tot toename van de aantallen in de berekeningsmaatstaven van de algemene uitkering

Een deel van de uitkering wordt 'gelabeld'. Dit betekent dat middelen die voor een bepaald doel worden verstrekt (gedeeltelijk) worden gereserveerd. Het betreft hier onder andere extra gelden voor het sociaal domein (o.a. jeugdzorg) en hoeveelheidsverschillen (toename woning-areaal). Het netto resultaat van de verschillende circulaire die zijn uitgebracht na het opstellen van de begroting 2018 (septembercirculaire 2017, maartcirculaire 2018 en meicirculaire 2018 is berekend op:

Septemercirculaire 2017	211.000	61.000	-92.000	-209.000	-209.000
Maartcirculaire 2018	-501.000	1.147.000	2.718.000	4.014.000	5.700.000
Meicirculaire 2018	1.011.000	-775.000	-1.084.000	-1.129.000	-1.834.000
Totaal circulaire	721.000	433.000	1.542.000	2.676.000	3.657.000

De cijfers zijn berekend in prijzen 2018. De inflatieontwikkeling 2019 zal worden ingezet om de prijs- en looninflatie deels te kunnen betalen (zie ook kadernota 2019).

Dividend BNG (exogeen, structureel)

De BNG Bank een goed jaar achter de rug. De nettowinst steeg in 2017 met 6,5 procent naar 393 miljoen euro. De positieve ontwikkeling is aanleiding voor BNG Bank om de aandeelhouders een hoger dividendpercentage voor te stellen. Het voorstel is 37,5 van de beschikbare winst na belasting uit te keren. Dat komt neer op een dividendbedrag van 141 miljoen euro. In 2016 was dat nog 91 miljoen euro.

Voor Rijswijk betekent dit dat de raming van € 275.900 met € 151.600 kan worden verhoogd tot € 427.500. In lijn met de wijze van verwerking in voorgaande jaren wordt de laatste uitkering structureel in de meerjarenbegroting geraamd.

Precariobelasting (exogeen, structureel)

De verwachting is dat de opbrengst precario in 2018 ongeveer € 50.000 hoger is dan begroot. Dit komt voort uit de realisatiecijfers van 2017. Deze hogere opbrengst is structureel tot het moment van afschaffing van deze belasting (zie hieronder).

Exploitatielasten stadhuislocatie (endogeen, incidenteel)

Bij het opstellen van de begroting was nog uitgegaan van de start van de werkzaamheden aan de 1e fase van de realisatie van het Huis van de Stad in 2018. Vandaar dat op dit product niet langer de beheers- en onderhoudslasten van het gebouw Generaal Spoorlaan 2-4 waren begroot. In het in december 2017 door u behandelde voorstel m.b.t. het investeringsbudget voor deze 1e fase, hebben wij u gemeld dat de uitvoering eerst in de 2e helft van 2019 kan starten (onder voorbehoud van uw goedkeuring uiteraard). Derhalve dat voor 2018 en de 1e helft van 2019 er een post voor beheer en onderhoud opgenomen dient te worden van € 75.000 op jaarbasis.

Afschaffing precariobelasting

Het kabinet wil precariobelasting op nutsbedrijven afschaffen omdat burgers nu soms meebetalen aan de heffing van een precariobelasting door een gemeente waar zij zelf niet wonen en dus ook zelf niet hebben gestemd op de gemeenteraad. Dit komt omdat nutsbedrijven nu in sommige gemeenten precariobelasting moeten betalen over het netwerk dat zij op de gemeentegrond exploiteren.

Nutsbedrijven berekenen dat door aan al hun klanten, die echter vaak in een andere gemeente wonen dan de gemeente die de belasting heft op het bedrijf.

Het kabinet had bij het indienen van zijn wetsvoorstel gekozen voor een overgangstermijn tot 1 januari 2027 zodat gemeenten de effecten kunnen opvangen van inkomstenderving vanwege het afschaffen van deze vorm van precariobelasting. De Tweede Kamer heeft tijdens de stemmingen het amendement Veldman en Fokke aangenomen. Hierdoor wordt de duur van de overgangstermijn voor gemeenten voor de afschaffing van de precariobelasting voor nutsnetwerken beperkt.

Gemeenten mogen tot uiterlijk tot 1 januari 2022 nog precariobelasting op nutsnetwerken heffen.

De afschaffing heeft een nadelig effect op de jaarschijf 2022 van circa € 890.000.

<i>Financiële gevolgen</i> <i>Product</i>	<i>Incidenteel Structureel</i>		<i>Algemene dekkingsmiddelen 9500</i>		
	2018	2019	2020	2021	2022
Algemene uitkering	721.000	2.492.000	3.640.000	4.809.000	5.804.000
Dividend BNG	151.600	151.600	151.600	151.600	151.600
Exploitatielasten vml. stadhuislocatie	-75.000	-37.500			
Opbrengst precariobelasting	50.000	50.000	50.000	50.000	
Afschaffen precariobelasting					-890.000

PARAGRAAF WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING

Risico top 5

Om de risico's van de gemeente Rijswijk in kaart te brengen is een risicoprofiel opgesteld. De gemeente probeert zo goed mogelijk de risico's in kaart te brengen. De domeinen/opgaven stellen een risicoprofiel samen m.b.v. het softwareprogramma NARIS®.

In de kern draait NARIS® om het vastleggen en analyseren van risico's, beheersmaatregelen en opgetreden risico's (incidenten). Risico's hebben impact op de activiteiten (processen en projecten) die de organisatie onderneemt om haar doelen te realiseren. Door risico's te koppelen aan projecten, processen en/of doelstellingen ontstaat direct inzicht waarop gestuurd moet worden om grip te houden op de belangrijkste risico's van de organisatie.

P&C-cyclus

De nota weerstandsvermogen en risicomanagement schrijft een koppeling van het risicoprofiel m.b.v. NARIS® voor bij de diverse beleidsrapportages zoals programmabegroting, jaarrekening en tussentijdse rapportages.

Wij hebben de risico's aan de hand van het opgestelde risicoprofiel, met behulp van het risicomanagement informatiesysteem geactualiseerd. Dit heeft geleid tot een aantal wijzigingen binnen de top 5 van de grootste risico's. Belangrijkste afwijking heeft betrekking op de verhuur van de gemeentelijke parkeerterreinen rondom de Bogaard.

In het risicomanagement informatiesysteem zijn op dit moment nog 51 risico's opgenomen met een in totaal geraamd risico van € 16.545.000.

De grootste vijf risico's zijn hieronder opgenomen. Het totaal risico van deze vijf risico's bedraagt € 5.800.000.

Risico	Kans	Financieel gevolg	Invloed
Participatiewet	50%	Max. € 2.000.000	18.99%
Bezuinigingen op de macrobudgetten en veranderingen in het rekenmodel waarmee de macrobudgetten worden berekend, kunnen leiden tot tekorten op de lokale rijkssubsidie. Een dergelijke overheidsmaatregel kan niet worden voorkomen en kan leiden tot tekorten. Het participatiebudget wordt maximaal ingezet voor bevordering van uitstroom uit de uitkering zodat de uitgaven aan uitkeringen zo laag mogelijk blijven en het eventuele tekort zoveel als mogelijk beperkt blijft.			
Bouwgrondexploitaties	50%	Max. € 2.000.000	18.89%
Het niet kunnen afdekken van risico's, die kunnen ontstaan door richtlijnen, voorwaarden, eisen van andere overheden en overige derden-partijen kunnen resulteren in financiële tegenvallers.			
Algemene uitkering	50%	Max. € 600.000	5.70%
De hoogte van de nacalculatie aan gemeenten uit het Gemeentefonds is onzeker			
Verhuur middenterrein Prinses Beatrixlaan	50%	Max. € 600.000	5.70%
Beëindigen huurovereenkomst gemeentelijke parkeerterreinen rondom in de Bogaard. Ten einde toekomstige herontwikkeling in de Bogaard en Prinses Beatrixlaan niet in de weg te staan wil de gemeente het lopende contract (gedeeltelijk) af. Het risico bestaat uit het feit dat het contract ruimte laat voor interpretatie op het punt van opzeggen. De reactie van de huurder is nog niet bekend. Het is waarschijnlijk dat een onderhandelingstraject wordt gestart over (gedeeltelijke) afbouw van het contract. In de begroting wordt structureel € 450.000 geraamd aan huurinkomsten. De financiële gevolgen zijn op dit moment onduidelijk.			
Deelname in gemeenschappelijke regeling	30%	Max. € 600.000	3.41%
Verplichte bijdragen in exploitatieverliezen en beperkte invloed leiden tot financiële tegenvallers.			

Analyse risicomanagement RijswijkBuiten

Afzonderlijk van het gemeentebreed gehanteerd risicomanagementsysteem systeem is door een extern bureau een risicoanalyse uitgevoerd op de grondexploitatie RijswijkBuiten. Omdat de werkwijze niet geheel overeenkomt met het gehanteerde systeem worden de resultaten apart vermeld en zijn deze niet opgenomen in bovenstaand overzicht.

In de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit en het weerstandsvermogen wordt wel rekening gehouden met de uitkomsten van de risicoanalyse van RijswijkBuiten.

In de 6^e herziening 2017 van de grondexploitatie Sion -'t Haantje worden de risico's gewaardeerd op € 12,7 mln. Binnen de grondexploitatie bedraagt de post risico en onvoorzien € 5,1 mln. en bedraagt het geprognosticeerde resultaat € 1,3 mln. In de begroting 2019 is een aanvullende buffer van € 6,3 mln. opgenomen.

De herziening 2018 is nog niet gereed. De actualisatie van het risicoprofiel RijswijkBuiten zal in de tweede halfjaarrapportage worden meegenomen.

PARAGRAAF BEDRIJFSVOERING

A+O fonds Gemeenten

Tot en met 2017 wordt het A+O fonds Gemeenten gefinancierd door een uitname uit het Gemeentefonds. Vanaf 2018 stopt deze wijze van financiering. Het geld wordt vanaf 2018 gestort in de algemene uitkering van het Gemeentefonds en verdeeld via de verdeelsleutel van het aantal inwoners. Afgesproken is dat gemeenten vanaf 1 januari 2018 tot en met 31 december 2020, met de huidige bijdrage de financiering van het A+O fonds Gemeenten continueren. De bijdrage per gemeente is voor de looptijd van deze afspraak gebaseerd op het inwoneraantal van die gemeente op 1 januari 2017.

De bijdrage aan het A+O fonds bedraagt € 38,86 per inwoner / € 24.000 in totaal. De dekking kan worden gevonden in de hogere algemene uitkering.

Verzekeringen (exogeen, structureel)

De polis van de aansprakelijkheidsverzekering is verhoogd van €45.000 naar €100.000 (inclusief assurantiebelasting). Hiervoor is geen budget beschikbaar.

Hoogvoorde (exogeen, structureel)

De medebewoners van Hoogvoorde maken gebruik van het bedrijfsrestaurant. Hier staat een vergoeding per medewerker tegenover. Inmiddels is bekend dat Shell Pensioenfonds per 1 mei Hoogvoorde heeft verlaten. De inkomsten die voortkomen uit het gebruik van het bedrijfsrestaurant zijn voor 2018 verlaagd van €7.500 naar €3.300 euro (1 januari tot 1 mei). In 2019 zullen er geen inkomsten meer zijn. Voor Wintershall geldt dat het aantal gebruikers van het bedrijfsrestaurant is teruggebracht van 80 naar 12 personen. Hiermee worden de inkomsten vanaf 2018 teruggebracht van € 25.000 naar € 3.300.

Arbo en verzuim (endogeen, incidenteel)

Het terugdringen van het verzuim en het verbeteren van de duurzame inzetbaarheid vraagt extra investeringen. Het gaat hierbij onder andere om activiteiten met een wettelijke grondslag, zoals periodiek medisch onderzoek en Ri&E. Om de diverse activiteiten te kunnen verrichten is een verhoging van het budget met € 50.000 noodzakelijk.

Invoering AVG (exogeen, incidenteel)

Voor de uitvoering van herinrichting van de autorisatie in Corsa om te voldoen aan de AVG wordt ingehuurd. Hier is € 25.000 extra budget voor nodig.

Internet, intranet en extranet (endogeen, structureel)

Gemnet heeft voor de verbindingen een aantal jaren abonnementsgelden niet in rekening gebracht. In 2017 is dit gecorrigeerd. Met het samenstellen van de benodigde budgetten bij de overgang naar de GR Bedrijfsvoering is destijds geen rekening gehouden met deze abonnementsgelden. Dit zorgt voor een structurele overschrijding van €12.500. Het budget dient hierop aangepast te worden.

Elektronisch betalingsverkeer (exogeen, incidenteel)

Per april 2019 moeten alle overheden in staat zijn om e-facturen te kunnen ontvangen en verwerken bij overheidsopdrachten. Dit is een wettelijke verplichting op basis van een Europese richtlijn inzake e-facturering (2014/55/EU). In 2017 is gestart met de voorbereidingen van het project. Medio 2018 wordt de 1e fase afgerond, waarbij de financiële applicatie voorbereid is op het kunnen ontvangen en verwerken van e-facturen. Daarmee voldoen we in de 2e helft van 2018 aan de wetgeving. De totale projectkosten bedragen € 80.000. Hiervan is reeds € 60.000 beschikbaar gesteld. Voor het project is een aanvullend budget van € 20.000 benodigd. De 2e fase van het project bestaat uit het benaderen van onze leveranciers om zoveel mogelijk elektronische facturen te versturen. Deze fase start in de 2e helft van 2018.

Concerncontroller (endogeen, structureel)

De concerncontrotaken zijn in de huidige situatie ondergebracht in de opgave Advies & Control (A&C). In de praktijk blijkt dat door deze positionering en de grote hoeveelheid aan taken binnen A&C, de uitvoering van de concerncontrol taken onvoldoende aandacht krijgt. We hebben besloten extra capaciteit voor de uitvoering van deze taken te realiseren, en de functie van concerncontroller direct onder de gemeentesecretaris / algemeen directeur te positioneren. Ook de taken op het gebied van informatiebeveiliging en privacy zijn ondergebracht bij concerncontrol. Voor een deel worden de extra lasten opgevangen binnen de bestaande ramingen. Voor de resterende € 50.000 (op jaarbasis) verzoeken we om budgetuitbreiding.

HR Coach (endogeen, incidenteel)

Op advies van de Ondernemingsraad stelden wij dit jaar de functie HR Coach in, om individuele medewerkers te ondersteunen bij wat ze kunnen bieden in onze organisatie en te ondersteunen bij het uitzetten van een ontwikkelings- en loopbaanplan. Deze taak wordt extern ingevuld, door meer mensen voor een beperkt aantal uren. Voor 2018 is sprake van een pilot, die eind 2018 wordt geëvalueerd. Op basis van de uitkomsten van de evaluatie bepalen we of we de functie structureel instellen. De eenmalige kosten voor 2018 bedragen €38.000.

Personeelsbegroting

Vanuit het oogpunt van betere beheersbaarheid van de personeelskosten is de gehele personeelsbegroting opnieuw opgebouwd. Dit heeft geleid tot een aantal wijzigingen die ook de programma's raken. Deze wijzigingen zijn budgettair neutraal en zijn verwerkt in een aparte begrotingswijziging.

Gemeenschappelijk regeling bedrijfsvoering Delft-Rijswijk (endogeen, incidenteel)

In Raadsvoorstel inzake gemeenschappelijke regeling Bedrijfsvoering Delft-Rijswijk (nr. 18/007) d.d. 6 maart 2018 is aangegeven dat bij verlenging van de gemeenschappelijke regeling het extra budget van € 175.000 dat in de jaren t/m 2018 beschikbaar is gesteld moet worden gecontinueerd voor de looptijd van de regeling (2019 tot juli 2021).

<i>Financiële gevolgen</i> <i>Product</i>	<i>Incidenteel</i> <i>Structureel</i>				
	<i>Bedrijfsvoering 69603</i>				
	2018	2019	2020	2021	2022
A+O-Fonds	-24.000	-24.000	-24.000	-24.000	-24.000
Dekking algemene uitkering	24.000	24.000	24.000	24.000	24.000
Verzekeringen	-55.000	-55.000	-55.000	-55.000	-55.000
Hoogvoorde (inkomsten)	-25.900	-29.200	-29.200	-29.200	-29.200
Arbo en verzuim	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
Invoering AVG	-25.000				
Internet, intranet en extranet	-12.500	-12.500	-12.500	-12.500	-12.500
Elektronisch betalingsverkeer	-20.000				
Concerncontroller	-12.500	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
HR Coach	-38.000				
Gemeenschappelijk regeling bedrijfsvoering Delft-Rijswijk		-175.000	-175.000	-87.500	

Doorwerking jaarrekening 2017

Afschrijvingskosten investeringen (endogeen, structureel)

De doorrekening van de kapitaallasten vanuit de jaarrekening 2017 bedragen € 391.000 voordelig in 2017. In de begroting wordt echter al rekening gehouden met lagere kapitaallasten als gevolg uitstel van investeringen en is een stelpost opgenomen van € 500.000. Per saldo een nadeel van € 109.000. De meerjarige effecten zijn ook in onderstaande tabel opgenomen.

<i>Financiële gevolgen</i> <i>Product</i>	<i>Incidenteel</i> <i>Structureel</i>				
	<i>Kapitaallasten</i>				
	2018	2019	2020	2021	2022
Kapitaallasten investeringen	391.000	-71.500	34.000	-42.000	89.000
Stelpost kapitaallasten	-500.000				

ONTWIKKELING INVESTERINGSKREDIETEN 2018

Huis van de Stad

Op 12 december 2017 heeft de raad ingestemd met het raadsvoorstel Investeringsbudget gefaseerde uitvoering Huis van de Stad. Er is onder andere besloten om voor de 1^e fase realisatie Huis van de Stad een krediet van € 18,2 mln. beschikbaar te stellen en een aanvullend krediet van € 510.000 voor het treffen van maatregelen zodat het Huis van de Stad voldoet aan de zgn. BENG-criteria (bijna energie neutraal gebouw). Er is aangegeven dat de financiële consequenties worden verwerkt in de eerste halfjaarrapportage 2018.

Zoals aangegeven in het voorstel wordt de investering in afwijking van de financiële verordening afgeschreven in 40 jaar met een resttermijn van 20 procent. De frictiekosten worden ten laste van de algemene reserve gebracht. Zie paragraaf reserves en voorzieningen.

Opwaarderen Generaal Spoorlaan

De subsidie inkomsten en uitgaven à € 600.000 zijn in de begroting nog niet opgenomen. Zowel de uitgaven als de inkomsten moet met dit bedrag worden verhoogd. De raad wordt voorgesteld het krediet hierop aan te passen.

Opwaarderen Karel Doormanlaan

De Karel Doormanlaan gaat in 2019 in uitvoering. Vooralsnog wordt deze voorbereiding voor € 75.000 betaald uit het krediet voor de grote probleemstraten. Er is 1 miljoen beschikbaar vanuit onderhoudsgelden. Het grootste deel daarvan wordt in 2019 uitgegeven. Als er extra geld nodig is voor de voorbereiding wordt dit in de tweede voortgangsrapportage gemeld.

Vergroening en verfraaiing Bogaardplein

Het college heeft besloten om vooruitlopend op de herinrichting van het Bogaardplein de eilandterrassen aan het Bogaardplein 5-11 voor half april 2018 te realiseren. In afstemming met de betreffende horecaondernemers en de architect van het inrichtingsplan Bogaardplein is een keuze gemaakt in het type terrass scherm. De totale kosten voor het aanleggen van de eilandterrassen zijn destijds begroot op € 70.000 en tijdelijk gefinancierd uit het krediet Herinrichting Bogaardplein. Bij de nadere uitwerking van het ontwerp is gebleken dat de productiekosten van de terrassschermen hoger uitvallen dan was begroot. Ook is gebleken dat de fundering van de terrassschermen bewerkelijker was dan voorzien. De werkelijke kosten sluiten nu op afgerond € 120.000. Deze kosten niet voorzien in het krediet Herinrichting Bogaardplein.

De raad wordt voorgesteld een aanvullend krediet van € 120.000 beschikbaar te stellen.

In het investeringsplan 2018-2021 is de vergroening van het Bogaardplein opgenomen voor € 2,1 mln. In de meerjarige doorrekening van de lasten is ook rekening gehouden met de kapitaallasten van deze investering. Er is echter verzuimd om formeel het krediet beschikbaar te laten stellen. In 2017 is een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld van € 150.000. De raad wordt voorgesteld om alsnog een krediet van € 1.950.000 beschikbaar te stellen.

Vervanging gevelbeplating spoortunnel

De gevelplaten bij de ingang van de tunnel moeten worden vervangen. Dit kost ongeveer €100.000. Dit is niet in de begroting opgenomen. Er moet nog nader onderzoek gedaan worden en nog detailraming gemaakt worden. De raad wordt voorgesteld een krediet van € 100.000 beschikbaar te stellen.

Eerste inrichting onderwijsleerpakket en meubilair IKC Buitenrijck 7e en 8e groep leerlingen

Het leerlingenaantal van Integraal Kindcentrum Buitenrijck is de afgelopen periode sterk toegenomen. De school was ingericht voor 6 groepen leerlingen maar heeft inmiddels 8 groepen leerlingen. Op 19 december 2017 heeft het college besloten een spoedaanvraag voor de eerste inrichting onderwijsleerpakket en meubilair voor de 7e en 8e groep leerlingen in te willigen en hiervoor een bedrag van € 28.118 beschikbaar te stellen. De raad wordt voorgesteld een krediet van € 28.120 beschikbaar te stellen.

Uitbreiding onderwijsleerpakket en meubilair Kindcentrum Buitenrijck

Door de groei van het aantal leerlingen zal kindcentrum Buitenrijck groeien met 6 groepen leerling tot een school met 12 groepen. Voor 2018 is een krediet beschikbaar gesteld voor € 28.120, maar in het huisvestingsprogramma staat een bedrag van € 30.370 als werkelijke kosten. De raad wordt voorgesteld een aanvullend krediet van € 2.250 beschikbaar te stellen.

Aanleg fietsstraat Jaagpad/Huis te Hoornkade

Het project is medio 2017 opgeleverd. Daarna zijn nog enkele nazorgpunten uitgevoerd en is het project vervolgens in januari 2018 afgerekend met de subsidiegevers MRDH en Provincie. Als gevolg van de eerder tijdens de uitvoering aangetroffen vervuiling en de daaruit voortvloeiende sanering zijn na de oplevering nog rekeningen betaald voor onder meer de stort- en verwerkingskosten van vervuilde grond. Deze kosten konden niet meer meegenomen worden in de subsidie vanwege het verstrijken van de expiratedatum maar drukken nog wel op het project. Bovendien moesten nog kosten worden gemaakt voor het opstellen van de accountantsverklaring. Dit leidt ertoe dat het project kampt met een negatief saldo (€ 66.180). De raad wordt verzocht een aanvullend krediet beschikbaar te stellen.

Vergroenen/verbeteren assenkruis Plaspoelpolder

Een van de speerpunten uit de toekomstvisie Plaspoelpolder is de aanpak van het zogenaamde "groene assenkruis". Dit zijn de centraal in de Plaspoelpolder gelegen wegen Verrijn Stuartlaan en Diepenhorstlaan. Doel van de aanpak is vergroening, verfraaiing en verduurzaming van het wegprofiel en de singels. Op de kruising van beide wegen is een rotonde voorzien ter bevordering van de verkeersveiligheid. Omwille van een integrale aanpak wordt voorgesteld om de investering die in de begroting is opgenomen voor het vergroenen/verbeteren van het assenkruis samen te voegen met de investering voor de aanleg van de rotonde. Zodoende ontstaat één investeringskrediet voor de bekostiging van beide werken. Eerstgenoemd krediet bedraagt € 600.000. Het tweede krediet bedraagt € 1.269.000.

Vergroenen/verbeteren entrees Plaspoelpolder

De 1e fase van de aanpak Diepenhorstlaan is onlangs gereedgekomen. Met de realisatie hiervan is ca 500 m2 verharding opgenomen en vervangen door groen. Het is de bedoeling om de 2e fase in het najaar van 2018 te realiseren. Het gaat dan met name om het vergroenen en verfraaien van de middenberm en de zijberm van de Diepenhorstlaan aan de kant van het EPO. Hiermee is een investering gemoeid van € 121.000 waarmee in de begroting geen rekening is gehouden. De raad wordt voorgesteld een aanvullend krediet beschikbaar te stellen van € 121.000.

Van Hardenbroeklaan

In de van Hardenbroeklaan moeten de huisaansluitingen de bomen en de weg worden onderhouden. De raming van de kosten is € 500.000. Er is voor dit project een apart krediet aangemaakt. Deze wordt gevuld uit de kredieten van wegen € 150.000 riolering € 200.000 en vervanging bomen € 150.000. De raad wordt voorgesteld hiermee akkoord te gaan.

Talking Traffic verkeerslichten

Gemeente Rijswijk doet mee aan een regionale pilot om 11 verkeersregelininstallaties (VRI) aan te sluiten op de "cloud". Hierbij wordt informatie van het internet gebruikt om de VRI's aan te sturen. Dit project wordt 100% gesubsidieerd en is nu geraamd op € 187.000 uitgaven en € 187.000 subsidie. De raad wordt voorgesteld het krediet hierop aan te passen.

Brede School Rembrandtkwartier

Binnen het investeringskrediet voor de realisatie van de Brede School Rembrandtkwartier is een bedrag gereserveerd van € 64.000 voor de realisatie van een kunstwerk op basis van de zgn. Percentageregeling. Dit bedrag wordt gestort in de reserve Realisatie kunst in de openbare ruimte.

IKC Montessori Parkrijk

Binnen het investeringskrediet voor de realisatie IKC Montessori Parkrijk is een bedrag gereserveerd van € 64.000 voor de realisatie van een kunstwerk op basis van de zgn. Percentageregeling. Dit bedrag wordt gestort in de reserve Realisatie kunst in de openbare ruimte.

Zie voor deze twee laatstgenoemde budgettaire neutrale mutaties ook het onderdeel Reserves, voorziening en voorheen voorzieningen en het hoofdstuk Programma Sport, Cultuur en Recreatie van deze rapportage.

	Investerings- bedrag x € 1.000	Kapitaallasten			
		2019	2020	2021	2022
Vergroening en verfraaiing Bogaardplein	120.000	7.200	7.140	7.080	7.020
Vervanging gevelbeplating spoortunnel	100.000	6.000	5.950	5.900	5.850
Eerste inrichting onderwijsleerpakket en meubilair IKC Buitenrijck	28.120	1.687	1.673	1.659	1.645
Uitbreiding onderwijsleerpakket en meubilair IKC Buitenrijck	2.250	135	134	133	132
Aanleg fietsstraat Jaagpad/Huis te Hoomkade	66.180	1.985	1.972	1.959	1.946
Vergroenen en verbeteren entrees Plaspoelpolder	121.000	7.260	7.200	7.139	7.079
	437.550	24.268	24.069	23.870	23.671

RESERVES

Huis van de Stad

Op 12 december 2017 heeft de raad ingestemd met het raadsvoorstel Investeringsbudget gefaseerde uitvoering Huis van de Stad. In het voorstel is aangegeven dat de frictiekosten ten laste van de algemene reserve zullen worden gebracht. Deze frictiekosten zijn berekend op € 6.346.000. Voorgesteld wordt een bestemmingsreserve huis van de stad hiervoor in te stellen. In de begroting 2019 zullen de frictiekosten worden geraamd (2021 en 2022 rente, afschrijving en beheerlasten van de eerste fase). Voor hetzelfde bedrag zal dan een onttrekking aan de reserve plaatsvinden.

Bewegwijzering parkeerroute Oud-Rijswijk (endogeen, incidenteel)

In de bestemmingsreserve Revitalisering Oud-Rijswijk is een bedrag van € 60.000 opgenomen voor de bewegwijzering van het winkelcentrum. De uiteindelijke uitgaven bedroegen € 51.950 en moeten aan de reserve worden onttrokken.

Reserve realisatie kunst in de openbare ruimte

Binnen het investeringskrediet voor de realisatie van de Brede School Rembrandtkwartier is een bedrag gereserveerd van € 64.000 voor de realisatie van een kunstwerk op basis van de zgn. Percentageregeling. Dit bedrag wordt gestort in de reserve Realisatie kunst in de openbare ruimte.

Binnen het investeringskrediet voor de realisatie IKC Montessori Parkrijk is een bedrag gereserveerd van € 64.000 voor de realisatie van een kunstwerk op basis van de zgn. Percentageregeling. Dit bedrag wordt gestort in de reserve Realisatie kunst in de openbare ruimte.

Zie voor deze twee mutaties ook het hoofdstuk Programma Sport, Cultuur en Recreatie en het hoofdstuk Ontwikkeling investeringskredieten van deze rapportage.

Reserve vastgoed Laboucherealaan 1 (endogeen, incidenteel, deels structureel)

De verkoopopbrengst van de locatie Laboucherealaan 1 bedraagt na aftrek van de boekwaarde € 304.094. Hiervan is € 270.000 afgeboekt op de in de begroting opgenomen taakstelling op vastgoed. Het restant van € 34.094 wordt gestort in de reserve vastgoed.

Zie voor deze mutatie ook het hoofdstuk Programma Sociaal Domein – Verkoop Laboucherealaan 1.

Financiële gevolgen Product	Incidenteel Reserves en voorzieningen	Structureel			
	2018	2019	2020	2021	2022
Reserve Huis van de Stad storting	-6.346.000				
Algemene reserve onttrekking	6.346.000				
Revitalisering Oud-Rijswijk onttrekking	51.950				
Reserve realisatie kunst in de buitenruimte storting	-128.000				
Reserve vastgoed storting	-34.100				

KADERNOTA 2019

Inleiding

De kadernota markeert de jaarlijkse start van de gemeentelijke sturingscyclus. Bij de kadernota stelt u de kaders vast waarbinnen de begroting voor het nieuwe jaar moet worden uitgewerkt.

In de kadernota wordt de meerjarenbegroting geactualiseerd: de invloed van de loon- en prijsontwikkeling, ontwikkelingen in de inkomsten en onontkoombare knelpunten worden in kaart gebracht. De kadernota bepaalt het beginsaldo van de begroting 2019 en geeft de ruimte weer waar binnen de uitvoering van het collegeprogramma moet plaatsvinden. Het reeds ingezette beleid blijft bestendig, maar er wordt nu geen nieuw beleid gevoerd. Zo wordt (beleids-)ruimte gelaten aan het nieuwe college.

Vanuit de evaluatie van het begrotingsproces is vorig jaar de opzet van de behandeling van de kadernota gewijzigd ten opzichte van voorgaande jaren. Net als vorig jaar worden de raadsfracties uitgenodigd hun inbreng voor de begroting mee te geven.

De resultaten van het kaderdebat worden meegenomen bij het opstellen van de van de meerjarenbegroting 2019-2022.

Begrotingsrichtlijnen

Prijsstijging

De indexering wordt gebaseerd op het Nationale consumentenprijsindex (cpi) zoals opgenomen in het Centraal Economisch Plan (CEP) van het Centraal Planbureau dat elk jaar in maart wordt gepubliceerd. De indexcijfer voor 2019 wordt ingeschat op 2,3% (publicatiedatum 22 maart 2018).

Subsidies aan derden

De subsidies worden jaarlijks geïndexeerd overeenkomstig de stijging of daling van het Consumenten Prijs Indexcijfer, gepubliceerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek. De basis voor de indexatie is het voorafgaande jaar ten opzichte van het jaar waarin de raming van de subsidie plaatsvindt. De stijging over 2017 bedroeg 1,4%.

Kostenstijgingen gemeenschappelijke regelingen

In de colleges van alle Haaglandengemeenten is afgesproken dat voorafgaande aan een nieuwe begrotingscyclus gezamenlijke afspraken worden gemaakt over de financiële kaderstelling voor gemeenschappelijke regelingen (GR). Er is gezamenlijk een kaderbrief vastgesteld en verstuurd naar de verschillende GR'en.

De gemeentelijke bijdrage voor 2019 vermeerderd ten opzichte van het basisjaar 2018 met:

- 3,8% voor de loonkosten volgens de index prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers (bijlage 8 kerngegevens collectieve sector). Dit cijfer is een inschatting voor het jaar 2019 (2,4%) en een verrekening van de inschatting 2018 (1,4%) en
- 2,2% voor de materiële kosten volgens de nationale consumentenprijsindex (CPI), (bijlage 6, prijzen en lonen, 2003-2018). Dit cijfer is een inschatting voor het jaar 2019 (1,4%) en een verrekening van de inschatting 2018 (0,8%)

Belasting(tarieven)

In het coalitieakkoord is aangegeven dat de onroerendzaakbelastingen jaarlijks worden aangepast aan de inflatie. Ook hierbij wordt het Nationale consumentenprijsindex (cpi) aangehouden en wordt uitgegaan van 2,3%. Het achterwege laten van de inflatiecorrectie voor de OZB bedraagt circa € 115.000 bij een indexering van 1,0%. Hiervan heeft circa € 57.000 betrekking op woningen en € 58.000 op niet-woningen. Bij de begrotingsbehandeling in november zullen wij een voorstel doen over de hoogte van de OZB en de overige lokale lasten.

De opbrengsten uit afvalstoffenheffing en brede rioolheffing worden afzonderlijk bepaald en vastgesteld.

Loonontwikkeling gemeente

De CAO voor gemeenteambtenaren loopt tot en met 31 december 2018. Door in de begroting eenzelfde inflatiepercentage te hanteren als waarmee de gemeentefondsbeheerders rekening houden, blijven de lasten van de gemeente én de baten vanuit het gemeentefonds in evenwicht.

Huren

Over het algemeen zijn de huren gekoppeld aan het consumenten prijsindexcijfer (jaargemiddelde 2017 t.o.v. het jaargemiddelde 2016) en kan 1,4% worden aangehouden.

Ten aanzien van de huuraanpassing van het gemeentelijk woningbezit heeft het college besloten:

- de huren van de woningen uit het gemeentelijk woningbezit per 1 juli 2018 te verhogen met 2,4% / 5,4% (inkomensafhankelijk)
- de huren van de woonwagens en woonwagenstandplaatsen per 1 juli 2018 te verhogen met 2,9%

Budgettair neutrale verwerking van de genoemde begrotingsuitgangspunten

De hogere inkomsten uit huren, belastingen en inflatieontwikkeling algemene uitkering zijn ter dekking van de prijsstijgingen van de materiele uitgaven (inclusief verbonden partijen), subsidieverstrekingen en de loonontwikkeling. Er wordt uitgegaan van een budgettair neutrale verwerking.

FINANCIËLE OVERZICHT

+ = voordelig, - /- = nadelig

Omschrijving	2018 Saldo	2019 Saldo	2020 Saldo	2021 Saldo	2022 Saldo	Exogeen	Endogeen
Beginstand meerjarenbegroting 2018-2021	154.040	603.140	1.089.040	1.570.740	1.570.740		
Begrotingswijzigingen							
Beginstand voor de voorjaarsnota	154.040	603.140	1.089.040	1.570.740	1.570.740		
MUTATIES VOORJAARSNOTA							
Programmatotaal ontwikkelingen (incl. mutatie in de reserves)	-64.330	-490.970	-443.990	-444.040	-444.040		
<u>Programma Algemeen Bestuur en Organisatie</u>							
Wachtgeldverplichtingen (oud)-bestuursleden	280.000					v	
Participatie	-50.000						v
<u>Programma Openbare Orde en Veiligheid</u>							
Inspectie bijzondere wetten	-40.000						v
<u>Programma Verkeer en Vervoer</u>							
Afvalbakken In de Bogaard	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000		v
Dekking vanuit heffingen		25.000	25.000	25.000	25.000		v
Kauwgom verwijderen	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000		v
Vervangen openbare verlichtingskasten	-50.000						v
VRI centrale uitgaven	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000		v
Laadpalen	-58.500						v
Dekking algemene uitkering	58.500						v
Herijking parkeernormen	-85.000						v
Parkeren	85.000						v
<u>Programma Economie en Werken</u>							
Bewegwijzering parkeerroute Oud-Rijswijk	-51.950						v
Bestemmingsreserve Revitalisering Oud-Rijswijk	51.950						v
Dividend Eneco / Stedin	-151.050	-151.050	-151.050	-151.050	-151.050	v	
<u>Programma Onderwijs</u>							
Huur noodlokalen	-96.000	-104.000	-104.000	-52.000			v
Dekking algemene uitkering	96.000	104.000	104.000	52.000			v
Uitvoering leerplichtwet	-8.000	-8.000	-8.000	-8.000	-8.000	v	
Subsidie schoolmaatschappelijk werk	-7.700	-7.700	-7.700	-7.700	-7.700		v
Dekking algemene uitkering	7.700	7.700	7.700	7.700	7.700		v
Toezicht op de kinderopvang	-25.890	-28.040	-28.040	-28.040	-28.040	v	
<u>Programma Sport, Cultuur en Recreatie</u>							
Subsidie zwemverenigingen	-40.000						v
Realisatie kunstwerken	128.000						v
Storting in de Reserve kunst in de openbare ruimte	-128.000						v
<u>Programma Sociaal Domein</u>							
<u>Budgettair neutrale wijziging begroting wet BUIG</u>							
uitgaven	-1.348.460					v	
inkomsten	1.348.460					v	
DSW uitvoeringskosten	-48.000	-48.000				v	
DSW	-211.000	-211.000	-211.000	-211.000	-211.000	v	
JGZ groei kindertal	-75.080	-75.080	-75.080	-75.080	-75.080	v	
Stijging algemene uitkering	75.080	75.080	75.080	75.080	75.080	v	
Mantelzorgwaardering	-12.000						v
Toename schoonmaakkosten Ottoburg	-5.770	-17.310	-17.310	-17.310	-17.310		v
Toename huurinkomsten Ottoburg	6.690	20.080	20.080	20.080	20.080		v
Verkoopopbrengst Laboucherelaan -/- boekwaarde	304.100						v
Taakstelling vastgoed	-270.000						v
Storting reserve vastgoed	-34.100						v
Uitgaven exploitatie	40.610	74.910	73.890	73.840	73.840		v
Inkomsten exploitatie	-8.970	-16.560	-16.560	-16.560	-16.560		v
Kosten update meerjaren-onderhoudsplanning	-40.000						v
Aanvullende storting in de MOP	PM						v
Actualisatie en verduurzaming MOP	PM	PM	PM	PM	PM		v
<u>Programma Wonen en Leven</u>							
Kosten stormschade	-50.000					v	
Beheerlasten Diepenhorstlaan	-4.000	-4.000	-4.000	-4.000	-4.000		v

Resultaat 2017 Avalex	152.820					v	
Bijdrage Avalex	-78.370					v	
Opbrengst PMD	-33.400					v	
Invoeren afvalbeleid omgekeerd inzamelen	-65.000					v	
Toezicht asbestverwijdering	-102.000	-102.000	-102.000	-102.000	-102.000	v	
Kosten ambtelijke inzet anterieure overeenkomsten	-118.630					v	
Verhaal kosten ambtelijke inzet	88.630					v	
Voorschot WCT gebouw	30.000					v	
Actualisatie bouwleges	PM					v	
Implementatie omgevingswet	-250.000						v
Winstneming Eikelenburgh	754.000						v
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	847.600	597.100	1.743.600	2.877.600	2.918.600		
Septembercirculaire 2017	211.000	61.000	-92.000	-209.000	-209.000	v	
Maartcirculaire	-501.000	1.147.000	2.718.000	4.014.000	5.700.000	v	
Meicirculaire	1.011.000	-775.000	-1.084.000	-1.129.000	-1.834.000	v	
Dividend BNG	151.600	151.600	151.600	151.600	151.600	v	
Beheerkosten stadhuislocatie	-75.000	-37.500					v
Opbrengst precariobelasting	50.000	50.000	50.000	50.000		v	
Afschaffen precariobelasting					-890.000	v	
Bedrijfsvoering	-238.900	-371.700	-371.700	-284.200	-196.700		
A+O-Fonds	-24.000	-24.000	-24.000	-24.000	-24.000	v	
Dekking algemene uitkering	24.000	24.000	24.000	24.000	24.000	v	
Verzekeringen	-55.000	-55.000	-55.000	-55.000	-55.000	v	
Hoogvoorde (inkomsten)	-25.900	-29.200	-29.200	-29.200	-29.200	v	
Arbo en verzuim	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000		v
Invoering AVG	-25.000					v	
Internet, intranet en extranet	-12.500	-12.500	-12.500	-12.500	-12.500		v
Elektronisch betalingsverkeer	-20.000					v	
Concerncontroller	-12.500	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000		v
HR Coach	-38.000						v
Gemeenschappelijk regeling bedrijfsvoering Delft-Rijswijk		-175.000	-175.000	-87.500			v
Doorwerking jaarrekening 2017	-109.000	-71.000	34.000	-42.000	89.000		
Kapitaallasten investeringen	391.000	-71.000	34.000	-42.000	89.000		v
Stelpost	-500.000						v
Paragraaf financiering	0	0	0	0	0		
Ontwikkeling investeringskredieten 2018	0	-24.270	-24.070	-23.870	-23.670		
kapitaallasten		-24.270	-24.070	-23.870	-23.670		v
Mutaties reserves	0	0	0	0	0		
							v
Reserve Huis van de Stad	-6.346.000						v
Algemene reserve	6.346.000						v
Revitalisering Oud-Rijswijk	51.950						v
Reserve realisatie kunst in de buitenruimte	-128.000						v
Reserve vastgoed	-34.100						v
Correctie							
Omwille van de leesbaarheid zijn de mutaties in de reserves opgenomen bij de programma's en paragrafen.	110.150						v
TOTAAL VOORJAARSNOTA 2018	435.370	-360.840	937.840	2.083.490	2.343.190		
EXOGEEN	456.810	2.310	1.159.310	2.293.310	2.334.310		
ENDOGEEN	-21.440	-363.150	-221.470	-209.820	8.880		
TOTAAL VOORJAARSNOTA 2018	435.370	-360.840	937.840	2.083.490	2.343.190		
TOTAALSTAND NA VOORJAARSNOTA 2018	589.410	242.300	2.026.880	3.654.230	3.913.930		
KADERNOTA 2017							
Aanpassing begroting met indexering	0	0	0	0	0		
Huren							
Leges en retributies							
OZB							
Toeristenbelasting							
Hondenbelasting							
Parkeerinkomsten							
Subsidies							
Gemeenschappelijke regelingen							
Loonkostenontwikkeling (cao)							
Materiele budgetten							
Overige ontwikkelingen	0	0	0	0	0		
TOTAAL KADERNOTA	0	0	0	0	0		
TOTAALSTAND NA VOORJAARS EN KADERNOTA 2018	589.410	242.300	2.026.880	3.654.230	3.913.930		